

Κεφάλαιο 7. Η εθνική και περιφερειακή διάσταση της ΕΣΑΟΚ

Η ιδιαιτερότητα της ΕΣΑΟΚ ως προς άλλες τομεακές εθνικές στρατηγικές είναι ότι αναφέρεται σε ένα συγκεκριμένο τμήμα της εδαφικής επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας το οποίο χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερες μειονεξίες λόγω της ορεινότητας. Αυτή την ορεινή περιοχή χαρακτηρίζει επίσης, το γεγονός ότι η ενσωμάτωσή της στο εθνικό διοικητικό σύστημα είχε ως αποτέλεσμα την κατάτμησή της και την εξασθένηση της εδαφικής συνοχής της.

Με βάση τα παραπάνω, προκύπτει ότι ο σχεδιασμός της ΕΣΑΟΚ θα πρέπει να προσεγγίσει την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών της Κύπρου ενσωματώνοντας και συνδυάζοντας:

- α)** Την εθνική διάσταση της στρατηγικής ως προς τους στόχους, το ρόλο και τις παρεμβάσεις (οριζόντιων και τομεακών) της Κυπριακής Δημοκρατίας στη διαμόρφωση της Εθνικής Ορεινής Πολιτικής,
- β)** Την περιφερειακή διάσταση της στρατηγικής ο σχεδιασμός της οποίας θα προσδιορίσει και δομήσει τους στρατηγικούς στόχους έτσι ώστε να επιτευχθεί η ανάπτυξη της περιοχής του Τροόδους και η πραγματοποίηση του οράματος,
- γ)** Την επιχειρησιακή διάσταση η οποία αφορά τη συμμετοχή του κυβερνητικού μηχανισμού και της περιοχής Τροόδους στον συντονισμό της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ

Η εθνική διάσταση της ΕΣΑΟΚ και η υιοθέτηση της εδαφικής προσέγγισης της ανάπτυξης της ορεινής περιοχής του Τροόδους προτάσσουν την ανάγκη αναζήτησης μιας ισορροπημένης σχέσης μεταξύ του παρεμβατικού και συντονιστικού ρόλου του κράτους και της απαραίτητης ευελιξίας την οποία θα έχει το τοπικό επίπεδο για την αναδίπλωση των αναπτυξιακών του πρωτοβουλιών και την συμβολή του στην αναζήτηση λύσεων για τα δικά του προβλήματα.

Η συνεργασία θα πρέπει να οικοδομηθεί λαμβάνοντας υπόψη :

- α)** τη νέα πολιτική συνοχής της Ε.Ε. (υποστήριξη των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης και εξουσιοδότηση των τοπικών αρχών για τη διαχείριση των κονδυλίων),
- β)** το σχέδιο διοικητικής μεταρρύθμισης της Κυπριακής Δημοκρατίας το οποίο με τη δημιουργία των συμπλεγμάτων υπηρεσιών θα αναβαθμίσει τη συνεργασία κέντρου –περιφέρειας, και
- γ)** την εμπέδωση της προσέγγισης του προγράμματος Leader και την εμπειρία της εφαρμογής του την οποία έχει αποκτήσει η περιοχή μέσω των Αναπτυξιακών της Εταιρειών.

Κεντρική στόχευση της ΕΣΑΟΚ αποτελεί η επανένταξη της περιοχής Τροόδους στην αναπτυξιακή διαδικασία αλλά και στον εθνικό σχεδιασμό.

7.1 Η συγκρότηση της περιοχής Τροόδους σε αναπτυξιακή οντότητα

Η ανάγκη συγκρότησης της περιοχής Τροόδους σε αναπτυξιακή οντότητα, συνδέεται με το γεγονός ότι ενώ αυτή «αναγνωρίζεται» με βάση την εδαφική προσέγγιση της ανάπτυξης της Ε.Ε. ως αναπτυξιακή ενότητα, δεν συνιστά στο πλαίσιο του (πολιτικού) διοικητικού συστήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, μια ενιαία διοικητική οντότητα. Μια τέτοια οντότητα θα διευκόλυνε τη συνεργασία με τη Δημόσια Διοίκηση στον τομέα του σχεδιασμού της ανάπτυξης. Επίσης, η περιοχή δεν διαθέτει μια δομή ενιαίας εκπροσώπησης. Στον παραγωγικό τομέα, οργανώνεται σε κλίμακες υπερτοπικές (Εθνική, Επαρχιακή) οι οποίες δεν ανταποκρίνονται σήμερα στις ανάγκες διαφοροποίησης της τοπικής οικονομίας. Θεωρητικά η ΑνΕΤ λειτουργεί ως ο μοναδικός θεσμός εκπροσώπησης της περιοχής αλλά τον ρόλο της εξασθενεί το έλλειμμα στην οργάνωση των τοπικών παραγωγικών τομέων και κλάδων. Η συμπλεγματοποίηση και η σύνδεση της κληρονομιάς και της ταυτότητας της περιοχής με την νέα ορεινή οικονομία, αναμένεται ότι θα συμβάλλουν στην ενίσχυση των τοπικών μορφών συνεργασίας της περιοχής.

Η κεντρική στόχευση του οράματος για τη συγκρότηση της περιοχής σε εδαφική αναπτυξιακή οντότητα συνδέεται στενά με την ανάγκη μιας δομής διακυβέρνησης για την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ τόσο σε εθνικό όσο και στο τοπικό επίπεδο. Ο σχεδιασμός της ΕΣΑΟΚ θα πρέπει να προσεγγίζει και να υποστηρίζει αυτή τη στόχευση από δύο πλευρές:

- α) την λειτουργική:** προωθείται άμεσα μέσω της ενίσχυσης της τοπικής διακυβέρνησης η οποία αποτελεί αναγκαία συνθήκη και προϋπόθεση για την εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ. Δεν αποτελεί επομένως, στόχο της Στρατηγικής αλλά απαραίτητη προϋπόθεση και δράση η οποία θα προηγηθεί της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ ως έκφραση της βούλησης των Τροοδιτών να οργανωθούν στο πλαίσιο μιας εθνικής πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.
- β) την εδαφική:** ως η μακροπρόθεσμη διαδικασία οικοδόμησης της εδαφικής αναπτυξιακής οντότητας της περιοχής Τροόδους η οποία εξαρτάται από την ικανότητα της κοινωνίας της να συνεργασθεί και να συντονισθεί με τη Δημόσια Διοίκηση ώστε να αξιοποιήσει με τρόπο βιώσιμο τους πόρους της σε ένα αρμονικό περιβάλλον διαβίωσης.

Η στρατηγική θα πρέπει επομένως, να προτείνει θεσμικές δομές συνεργασίας και συντονισμού αυτής της διοικητικά διαμοιρασμένης περιοχής με τις οποίες αυτή θα διαβουλευθεί με την Κυβέρνηση, τη Δημόσια Διοίκηση, τις γειτονικές πόλεις, τους επενδυτές κτλ. Οι δομές αυτές θα σχεδιασθούν λαμβάνοντας υπόψη το νέο πλαίσιο της αποκεντρωμένης συνεργασίας την οποία η Κυπριακή Κυβέρνηση προωθεί και βρίσκεται σε εξέλιξη.

7.2 Ο ρόλος της Κυπριακής Δημοκρατίας

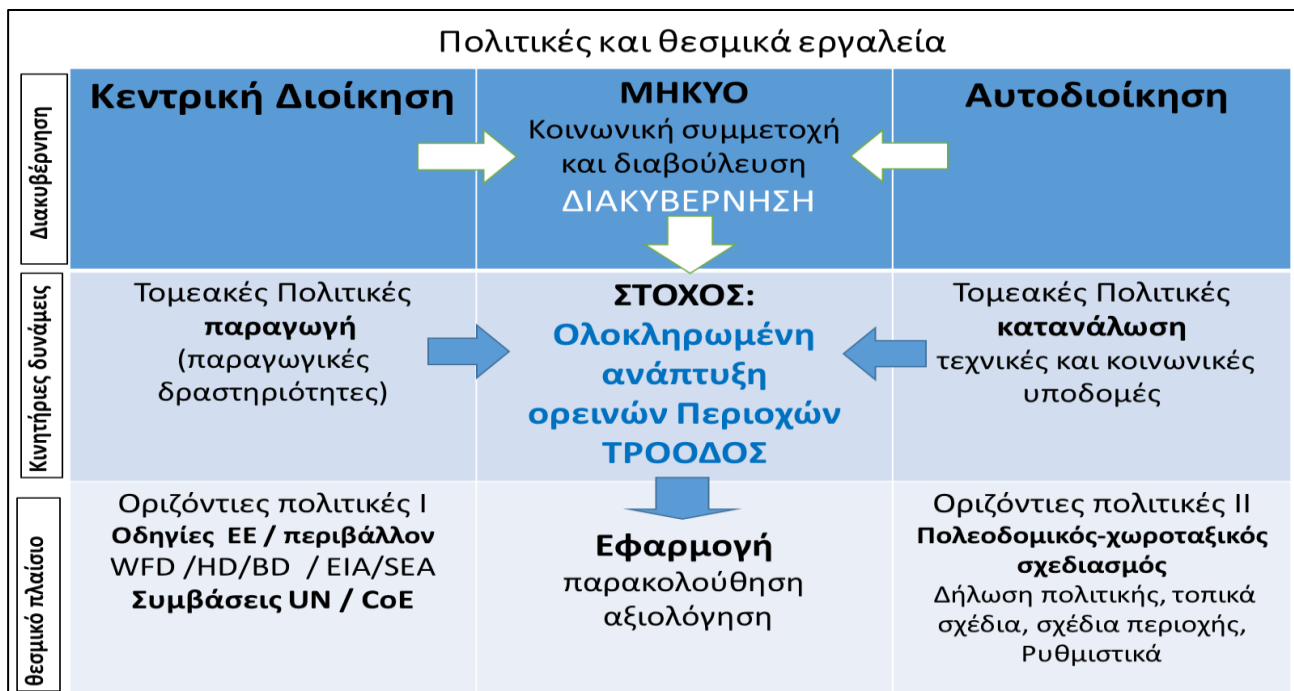
Ο ρόλος και η αρωγή της Κυπριακής Δημοκρατίας στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ προσδιορίζονται από τη σημασία και τα διακυβεύματα εθνικού συμφέροντος των ορεινών κοινοτήτων λόγω του ρόλου τους στην οικονομία, στην κοινωνία, στο περιβάλλον, στο τοπίο και στον πολιτισμό. Ο σχεδιασμός της στρατηγικής προσεγγίζει την εθνική της διάσταση μέσα από α) ένα σύνολο στρατηγικών (οριζόντιων) και τομεακών (υποδομές, θεσμικές διευθετήσεις) παρεμβάσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας οι οποίες αφορούν την προώθηση του στόχου της ισότιμης ανάπτυξης της ορεινής περιοχής της Κύπρου, β) τον προσδιορισμό του ρόλου της Κυπριακής Δημοκρατίας στην εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ.

Η στρατηγική πρέπει να διακρίνει από τη μια, τον ρόλο της Κυβέρνησης και της Δημόσιας Διοίκησης στο συντονισμό της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ και από την άλλη, την ευθύνη της κοινωνίας του Τροόδους στον τομέα της συνεργασίας και του συντονισμού της ανάπτυξής της. Επίσης, όπως προαναφέρθηκε, η στρατηγική δεν θα πρέπει να θέσει την οικοδόμηση της διακυβέρνησης Τροόδους ως έναν από τους στρατηγικούς στόχους αλλά ως πλαίσιο και προϋπόθεση της εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ (επιχειρησιακός στόχος). Η εθνική διάσταση της ΕΣΑΟΚ εμπλέκοντας την Δημόσια Διοίκηση καθιστά εξ' αρχής αναγκαία την οργάνωση μιας πολυεπίπεδης διακυβέρνησης με τη συμμετοχή κυβερνητικών Τμημάτων, δημόσιων φορέων του Τροόδους (συμπλέγματα, κοινότητες) και του κοινωνικού και ιδιωτικού τομέα (Αναπτυξιακές Εταιρείες, ΜΚΟ, κτλ.). Όπως προαναφέρθηκε, η διαδικασία εγκαθίδρυσης δομών διακυβέρνησης θα πρέπει να ολοκληρωθεί το ταχύτερο, αμέσως, μετά την έναρξη εφαρμογής της ΕΣΑΟΚ.

7.3 Συσχέτιση θεσμικών εργαλείων και δεσμεύσεων (εθνικές, κοινοτικές, διεθνείς) που αφορούν το περιβάλλον και άλλες οριζόντιες πολιτικές

Όπως προαναφέρθηκε η **επιτυχής και αποτελεσματική εφαρμογή** του σχεδίου /προγράμματος αυτού δεν προϋποθέτει μόνο την συνεκτικότητα της ίδιας της στρατηγικής. Απαιτεί και την κατάλληλη συνέργεια και εταιρική σχέση των εμπλεκόμενων ώστε να **συσχετιστούν σωστά** όλα τα υπάρχοντα **θεσμικά εργαλεία και δεσμεύσεις** (εθνικές και κοινοτικές ή διεθνείς) που αφορούν το περιβάλλον και άλλες **οριζόντιες πολιτικές**.

Η ενσωμάτωση των αρχών, κριτηρίων και στόχων της βιώσιμης και εδαφικής ανάπτυξης στο σχεδιασμό της στρατηγικής, επιτρέπει σε μεγάλο βαθμό, την εναρμόνιση της σχέσης της ΕΣΑΟΚ ως εργαλείο πολιτικής, με το ευρύτερο περιβάλλον πολιτικής και θεσμικών εργαλείων.

Το παραπάνω διάγραμμα απεικονίζει το πλέγμα σχέσεων μεταξύ πολιτικών, θεσμικών εργαλείων και διακυβέρνησης, τις οποίες η ΕΣΑΟΚ εντάσσει στο σχεδιασμό της, συνδυάζοντας:

- α)** το ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο (χωροταξικό και δεσμεύσεις ως προς το περιβάλλον),
- β)** τις παραγωγικές και καταναλωτικές υποδομές ως κινητήριες δυνάμεις της ανάπτυξης και της ελκυστικότητας του πλαισίου ζωής και
- γ)** την δομή διακυβέρνησης (συντονισμού) για την ενεργοποίηση και εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ.